

5. Словник української мови в 11 томах. Київ : Наукова думка, 1970–1980. URL: <http://sum.in.ua/> (дата звернення: 23.11.2023).
6. Cambridge Dictionary. Cambridge University Press. URL: <https://dictionary.cambridge.org/> (дата звернення: 23.11.2023).
7. Longman Dictionary. Pearson Education Limited. URL: <https://www.ldoceonline.com/> (дата звернення: 23.11.2023).
8. O'Connor Barbara. How to Steal a Dog? New York : Square Fish, 2007. 128 p. URL: https://ovarefereecademy.com/uploads/file/44887_HowToStealADog_eBookHowtoStealADog.pdf (дата звернення: 23.11.2023).
9. The Free Dictionary. URL: <https://www.thefreedictionary.com/> (дата звернення: 23.11.2023).

Анастасія Метьолкіна

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Науковий керівник: кандидатка філологічних наук, старша викладачка

Тетяна МакГауен

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
(Черкаси, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ЛЕКСИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ УРИВКА РОМАНУ РУТ ВЕА «ZERO DAYS»

Переклад передбачає захоплюючу комбінацію культурного розуміння і лінгвістичної майстерності перекладача. Основу перекладацького процесу становить завдання точно передати вихідні лексеми іншою мовою, зберігаючи їхню доречність та суть, що ускладняється різним культурним контекстом та істотними розбіжностями в структурі української й англійської мов. Метою нашої розвідки є визначення головних типів перекладацьких трансформацій лексичного рівня, використаних у нашій версії українського перекладу уривку англomовного роману Рут Веа «Zero Days».

Серед різновидів перекладу чільне місце посідає художній, котрий окреслюється як «переклад творів художньої літератури, іншими словами, текстів, головна функція яких здійснити художньо-естетичний вплив на читача» [3, с. 32]. З метою проведення адекватного перекладу використовують трансформації – «модифікації форми, чи змісту і форми у перекладному тексті задля досягнення балансу різних видів інформації й прагматичного впливу на адресата в порівнянні із текстом оригіналу» [4, с. 456]. Аналізом перекладацьких прийомів займалися теоретики перекладу і лінгвісти, наприклад, О.О.Селіванова, В.І. Карабан, І.М. Литвин, І.В. Корунець, Т.Р. Кияк та інші. За визначенням О.О. Селіванової, трансформація – основа більшості прийомів перекладу, яка полягає в зміні формальних або семантичних компонентів вихідного тексту при збереженні інформації, призначеної для передачі [2, с.536]. Відповідно до В.І. Карабан, під лексичними трансформаціями необхідно

розуміти «різного роду зміни лексичних елементів мови оригіналу в процесі перекладу задля адекватної передачі їхніх прагматичних, стилістичних та семантичних характеристик, враховуючи норми мови перекладу та її мовленнєві традиції» [1, с. 326]. Лексичні трансформації використовують тоді, коли словникові відповідники певного слова мови оригіналу не можуть бути застосовані в перекладі з причин невідповідності із точки зору контексту та значення.

Відзначимо, що існують різні типології перекладацьких трансформацій. У цій розвідці ми спиралися на класифікацію В.І. Карабан, за якою лексичні трансформації поділяються на конкретизацію значення слова, його генералізацію, вилучення та додавання слова, заміну слова однієї частини мови на слово іншої частини мови (трансформація транспозиції), перестановку мовних одиниць [1, с. 326].

У ході перекладу фрагменту роману Рут Веа «Zero Days» ми найчастіше застосовували такі лексичні трансформації як додавання й вилучення слова і перестановку. Додавання та вилучення слова нерідко застосовуються паралельно:

«*The wall around the perimeter was child's play*» [6, с. 3] // *Стіна по периметру була для мене дитячою забавкою*. У цьому фрагменті в українському перекладі додано словосполучення *для мене*, щоб уточнити, кому належить досвід долати стіни. Відповідне доповнення пояснює, що для героїні твору, від імені якої йде оповідання, подолати стіни – просте завдання.

«*At five foot two, I couldn't quite reach to pull myself up*» [6, с. 3] // *Зростом у п'ять футів і два дюйми я не могла дотягнутися, щоб підтягнутися*. У наведеному уривку додаємо словосполучення *зростом у*, щоб пояснити зв'язок між зростом людини і її нездатністю дотягнутися. Зворотній займенник *myself* в українському перекладі опущено, натомість, використано суфікс *-ся* з таким самим значенням оберненості дії у дієслові *підтягнутися* для спрощеної та лаконічної передачі інформації.

Аналіз фактичного матеріалу вказує на те, що вибір контекстуального відповідника слова може здійснюватися у результаті застосування конкретизації, коли «слово ширшої семантики в оригіналі замінюється словом вузької семантики» [1, с. 326]:

«... *and then ran softly along it to a place where I could drop down out of sight of the CCTV cameras*» [6, с. 3] // ... *а потім тихо побігла вздовж неї до місця, де можна було б спуститися поза поле зору камер відеоспостереження*. У цьому уривку ми не розшифруємо аббревіатуру *CCTV cameras* (*CCTV – Closed Circuit Television* [Cambridge Advanced Dictionary. 2023]), яка перекладається з англійської мови як «система телебачення замкнутого контуру», а вибираємо для її перекладу іменник *відеоспостереження*, тобто, конкретизуємо значення, використовуючи звичний та сталий варіант для українського читача.

За В.І. Карабан перестановки є лексичними замінами, проте І.М. Литвин відносить їх до граматичних трансформацій [3, с. 60] наряду із опущенням і додаванням, перебудовою та заміною пропозицій. Прикладом перестановки слів є уривок нижче:

«*I got a muttered grunt in response*» [6, с. 10] // *У відповідь я почула бурмотіння*. Задля відтворення порядку слів, характерного для української мови, ми перемістили обставини у *відповідь* на початок речення.

Розуміння лексичних трансформацій у процесі перекладу сучасних художніх творів вимагає не тільки знання мови, але і тонкого розуміння культурних нюансів, а також контекстуальної релевантності. Перекладачі виконують роль культурних посередників, перед якими стоїть завдання зберегти цілісність лексичних трансформацій й, у той же час, зробити їх доступними і зрозумілими для аудиторії-реципієнта. Застосування лексичних трансформацій дало нам змогу досягти еквівалентності і створити текст, який злагоджено виглядає в українській мові, зберігаючи стилістичні і семантичні структури, які присутні в оригіналі.

Література

1. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми: навч. посіб. Вид. 5-те, випр. Вінниця : Нова Книга, 2018. 656 с.
2. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства. Вінниця : Нова книга, 2008. 512 с.
3. Литвин І. М. Перекладознавство. Навчальний посібник. Вид. 5-е, допов. Черкаси: Ю. А. Чабаненко, 2019. 240 с.
4. Селіванова О. О. Світ свідомості в мові. Черкаси: Ю. Чабаненко, 2012. 488 с.
5. Cambridge Advanced Dictionary. 2023. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/> (дата звернення: 29.11.2023)
6. Ware R. Zero Days. New York: Scout Press, 2023. 356 p.

Анастасія Парибка, Світлана Парибка

здобувачки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Науковий керівник: кандидатка філологічних наук, доцентка **Ірина Литвин**

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

(Черкаси, Україна)

ПОГЛЯД НА ПЕРЕКЛАД МАКСИМА РИЛЬСЬКОГО

Здавна люди цікавилися перекладом, адже саме він був засобом міжкультурного спілкування, обміну науковими здобутками, допомагав розширювати торговельні й дипломатичні зв'язки. Кожна епоха представлена визначними діячами перекладацької сфери: Андронік, Цицерон, Плавт (Античність), Іоанн Скотт Еріугена, Джон Вікліф (Середньовіччя), Ніколас фон Віле, Етьєн Доле, Леонардо Бруні (Відродження), П'єр Даніель Юе, Александр Тайтлер (класицизм), Роберт Браунінг, Юджин Найда (XIX-XX ст.). Серед українців варто згадати Івана Франка, Лесю Українку, Миколу Зерова, Миколу